

nare, quia sunt ordinarii pastores, et habent sufficientem jurisdictionem, nisi impediatur. Quod si ipsi etiam hoc facere omitterent, tunc ipsimet fideles prudenti arbitrio possent modum illum determinare, præsertim per modum compositionis cum suis clericis divina ministrantibus. Et juxta hanc assertionem, et sensum ejus, existimo intelligendos esse auctores modernos, dicentes posse Pontificem remittere decimam, reducendo illam in vigesimam aut trigesimam partem, non tamen posse in universum præceptum de decimis auferre, ut videre licet in Soto, dicto libr. 9 de Just., quæst. 4, artic. 1; Covarr., dicto cap. 17, a num. 9; Gutierrez, dicto cap. 21, n. 30, qui alios allegant. Intelligunt autem, ut aperte explicant, non posse auferre in totum præceptum decimarum, quatenus continet sustentationem necessariam ministrorum, vel nisi hæc aliunde suppleatur. Posset etiam id interpretari juxta sequentem assertionem.

10. *Quomodo non possit Pontifex decimarum legem abrogare.* — Dico secundo, simpliciter loquendo, non posse Pontificem legem decimarum in totum abrogare, etiam quatenus ecclesiastica est. In hoc Canonistis assentior, Theologis non repugnantibus, ut ex declaratione patebit: nam imprimis certum est talem abrogationem non posse licite fieri, quia non esset dispensatio, sed dissipatio reddituum ecclesiasticorum. Deinde talis usus supremæ potestatis a Christo datæ Pontifici, sine dubio cederet in gravissimum et generale damnum totius Ecclesiæ, non solum temporale, sed etiam spirituale; tum quia necessario fieret consequens, ut divinus cultus, et maxima ex parte minueretur, et fere in universum indecenter, vel sine convenienti ornatu et honore fieret. Præterea ecclesiasticæ personæ vilescerent, essentque veluti mercenarii operarii laicorum, et ita ab eis contemnerentur, et sæpe etiam cogerentur ad sacramenta indigne tractanda. Unde ulterius ipsimet clerici habentes animarum curam, nec de illa essent multum solliciti, humano et morali modo loquendo, neque in administrando suo munere auctoritatem et libertatem necessariam habere possent. Tandem subventio pauperum et miserabilium personarum magna ex parte periclitaretur. Hinc ergo magna cum probabilitate inferimus, cum ad providentiam Spiritus Sancti pertineat regere et gubernare supremam potestatem Pontificis, ut non erret, saltem cum notabili et communi detrimento totius Ecclesiæ, fieri non posse ut eum hujus-

modi abrogationem facere permittat. Hoc ergo modo dicimus simpliciter non posse in totum tollere decimas, sicut etiam alibi diximus non posse ecclesiasticam immunitatem abrogare, vel ecclesiasticas cæremonias auferre, aut similibus modis universalem Ecclesiæ statum perturbare. Atque hic etiam loquendi modus consentaneus est modo loquendi ipsorum Pontificum, ut constat ex c. *Litteras*, de Restit. spoliat., cum similibus.

11. *Pontifex potest cum aliquibus dispensare in decimis.* — Dico tertio: potest Summus Pontifex in particulari eximere aliquos a solutione decimarum, non tantum cedendo juri suo, sed dispensando, vel in præcepto ipso solvendi decimas, vel in usu et applicatione ipsorum fructuum decimarum. Tota hæc assertio communis est, et satis certa ex usu ipso, et praxi Pontificum; frequenter enim hæc privilegia conceduntur, ut colligitur ex c. *A nobis*, et c. *Ex parte*, de Decimis; et ex cap. *Nuper*, eodem titulo, eadem potestas colligitur, quamvis similia privilegia ibi aliquo modo restringantur. Eadem potestas colligitur ex c. 2 de Ecclesiis ædificandis, et ex c. ult. *Ut lite pendente*, et ex variis privilegiis religionibus concessis, quæ interdum satis ampla sunt, et juri etiam communi derogant, quæ fortasse inferius tractando de statu religionis explicabimus: hic enim provinciam hanc non assumimus, ne doctrinæ ordinem pervertamus. Videri potest interim Joannes Azorius, in 1 tom., lib. 7, c. 37, q. 6, 7 et 8. Ratio denique est, quia præceptum solvendi decimas, ecclesiasticum est, ut sæpe dixi, et ideo per potestatem ecclesiasticam possunt aliqui eximi ab ejus obligatione. Dices præceptum hoc naturale esse, saltem quoad decimam sustentationis; ergo dispensatio Pontificis non poterit omnino eximere a decimis solvendis, saltem quoad sustentationem. Respondeo, quamvis naturale jus dietet, dandam esse ministris congruentem sustentationem, non tamen dietare ut detur ab omnibus et singulis personis, seu membris communitatis; ideoque potest Pontifex eximere omnino aliqua membra in particulari, dummodo ex decimis, quas alii solvunt, habeant ecclesiastici ministri congruam sustentationem, vel aliunde eis sufficienter sit provisum; hæc enim conditio semper subintelligenda est, ne illam repetere necessarium sit.

12. *Dispensatio in decimis requirit justam causam.* — Et ex ratione data constant aliæ partes assertionis, scilicet, hoc privilegium non

concedi per modum donationis, seu cessionis ex rebus propriis, vel pertinentibus ad proprium et speciale jus Pontificis. Nam constat generaliter privilegia concedi respectu cujuscumque Ecclesiæ, episcopatus, vel beneficii. Datur ergo per modum dispensationis in lege communi, ut probatum est. Vel certe intelligi etiam posset per modum applicationis talium decimarum ad usum et sustentationem eorum quibus tale privilegium conceditur, ut in privilegiis religiosorum facile considerari et credi potest. Unde circa hujusmodi dispensationes ac privilegia imprimis necessaria est justa causa, saltem ut licite concedantur; quia dispensatio in lege communi causam justam requirit, ut licite fiat, sicut in materia de legibus constans est. Maxime vero est necessaria talis causa, quando dispensatio redundat in aliquod præjudicium vel gravamen aliorum, ut in præsentibus contingit; nam exemptio aliquorum a decimarum solutione minuit redditus ecclesiasticorum. Quocirca, etiamsi hæc dispensatio consideretur ut distributio et applicatio reddituum ecclesiasticorum, magnam causam requirit, ut aliis applicentur, quam illis quibus ex communi et ordinario jure competebant. An vero hæc causa necessaria sit etiam ad valorem concessionis, statim dicemus. Est enim ulterius considerandum qualis sit persona, quæ a solutione decimarum eximitur: potest enim esse vel ecclesiastica, vel laica.

13. *Exemptio a decimis, ecclesiasticis facile potest concedi.* — De ecclesiasticis indubitatum est apud omnes, facile posse illis hanc exemptionem concedi, ut advertunt Anton., et Panormit. in c. *A nobis* de Decimis. Imo, si quis recte consideret jura omnia, et indulta quæ supra ad hoc confirmandum allegavimus, inveniet, per illa omnia concedi hoc privilegium ecclesiasticis personis; nam religiosi omnes in hoc ordine continentur. Unde certum existimo, privilegium hoc ecclesiasticis concessum validum semper esse absque alia extrinseca causa, tum quia ipsamet subventio personarum ecclesiasticarum, vel alicujus particularis ecclesiæ est causa justa, et quasi intrinsece inclusa in hac dispensatione; tum etiam quia per hoc privilegium non immutatur generalis ratio, et quasi adæquatus finis, et per se intentus in decimis, qui est divinus cultus, et sustentatio ministrorum Dei ac pauperum; sed immutatur particulare jus applicandi hanc partem decimarum huic ecclesiæ vel illi, his personis vel illis; hoc autem licet aliquam

causam requirat, quatenus per tale privilegium aliquo modo jus commune immutatur, tanto vero minor causa sufficit, quanto minor est immutatio. Præcipue tamen cavendum est ne tale privilegium cedat in aliorum scandalum, vel rationabilem querimoniam, juxta capitulum *Suggestum*, de Decimis. Nihilominus tamen, etiamsi in hoc Summus Pontifex interdum sit nimium liberalis, ita ut excedat justitiam causæ, ac denique licet in tali concessionem peccet, nihilominus censeo privilegium esse validum, quia contra nullum divinum jus est, nec contra naturale; semper enim suppono Ecclesiæ et clericis relinqui sufficientes redditus; et ita in rigore non fit injuria contra justitiam commutativam, licet fiat contra legalem, et fortasse etiam contra prudentem distributionem, et fidelem dispensationem. Et in hoc etiam videntur convenire Anton. et Panormit. supra.

14. *Quomodo laicis possit concedi hoc privilegium.* — At vero in personis laicis habet hoc privilegium nonnullam majorem difficultatem, quia per exemptionem earum non hæc vel illa ecclesia, aut hæc vel illa pars personarum ecclesiasticarum, sed in universum totum ecclesiasticum corpus illis ecclesiasticis redditibus privatur. Quod videtur esse magnum præjudicium Ecclesiæ, et contra ipsam institutionem decimarum. Unde ex nullo jure canonico (quantum invenire potui) probari potest tale privilegium laicis concessum. Nihilominus certum est, ex justa causa posse hoc privilegium concedi laicis. Probatur primo, quia per hoc non læditur jus divinum, vel naturale; ergo non est cur potestas Papæ ad hoc non extendatur. Secundo probatur a fortiori, quia laico potest Pontifex concedere decimas, quas alii solvunt Ecclesiæ; ergo ex simili, vel proportionali causa, potest idem Pontifex laico concedere ut decimas non solvat, sed sibi retineat. Ut autem tale privilegium licite concedatur, justa causa necessaria est, ut ex dictis constat; an vero sit etiam necessaria ad valorem ejus, in sequenti capite dicemus.

CAPUT XV.

AN PRIVILEGIUM DE NON SOLVENDIS VEL DE RECIPIENDIS DECIMIS SINE CAUSA LAICO CONCESSUM, VALIDUM SIT.

1. Dicemus prius de privilegio non solvendi decimas. Illud enim sine causa concessum

laico esse invalidum, tenet Anton., in dicto cap. *A nobis*. Fundaturque in hoc, quod talis exemptio derogat juri divino decimarum; dispensatio autem quæ attingit jus divinum, si absque causa detur, invalida est, ut patet in voto et juramento, in quo ipse ponit exemplum. Sequitur hanc opinionem Panor. ibi, dicens sic privilegiatum non esse tutum in conscientia ex remissione Papæ, quia, licet Papa (inquit) habeat plenitudinem potestatis, debet tamen facere sicut diligens paterfamilias, dispensando unicuique, prout opus est; citat etiam capitulum primum, 16, quæst. 7, sed ibi nihil agitur de potestate Pontificis, sed de retentione, vel usurpatione decimarum propria auctoritate. Panormitanum vero sequi videtur Silvester, ver. *Decima*, q. 5, ubi refert Innocentium, et alios.

2. *Validam esse exemptionem a Pontifice factam, etiam sine causa.* — Hæc autem sententia communiter non videtur probari ab aliis auctoribus, qui simpliciter asserunt posse Pontificem eximere quoscumque fideles a solutione decimarum, dummodo id fiat sine præjudicio naturalis juris sustentandi congruenter ministros Ecclesiæ, et licet in particulari non definiant validam esse exemptionem in dicto casu, tamen ex eorum principiis colligi videtur, quia tota hæc dispensatio est tantum in jure ecclesiastico, et non in divino positivo, vel naturali. De positivo est res clara, quia nullum est jus divinum a Christo specialiter traditum, quod omnes Christianos in particulari obliget ad decimas solvendas. De naturali probatur, quia (ut supponimus) per exemptionem unius non gravantur alii solventes decimas (quod videri posset contra naturalem justitiam); quia non plus solvunt quam si alter non esset exemptus. Neque etiam fit propria injuria Ecclesiæ, quia nondum habet jus in decimis solvendis, priusquam solvantur; et quod talis persona in particulari teneatur solvere decimas, non est debitum Ecclesiæ ex justitia, sed ex solo præcepto Ecclesiæ; ergo exemptio alicujus ab hoc præcepto, licet sit illicita, non est contra justitiam commutativam respectu Ecclesiæ; ergo talis dispensatio ex hac parte non est contra jus naturale; ergo nec est invalida ex tali capite; ergo simpliciter valida est, quia licet sit illicita ex suppositione præcepti communis ecclesiastici, et ex defectu causæ legitimæ, hoc non satis est ad nullitatem. Et confirmatur, nam laicus potest præscriptione acquirere hanc exemptionem, ut diximus, neque ad valorem talis

præscriptionis specialis causa examinatur aut postulatur; ergo signum est hunc effectum tantum derogare juri ecclesiastico, ac subinde posse fieri a Pontifice valide, licet inordinate fiat. Dixi autem, *dummodo id fiat sine præjudicio*, etc., quia si propter talem exemptionem Ecclesia tantam indigentiam pateretur, ut non posset ministros et fabricam sufficienter sustentare, tunc privilegium non excusaret, quominus privilegiatus teneretur solvere decimas saltem ad hunc finem necessarias, ut satis constat ex hactenus dictis.

3. *Potest Pontifex applicare partem decimarum aliis personis, etiam laicis.* — Major difficultas est, quando ex decimis quæ revera solvuntur Ecclesiæ a fidelibus, magna pars applicatur aliquibus laicis per Pontificem. In qua supponimus imprimis posse Pontificem non solum ecclesiis, vel personis ecclesiasticis, sed etiam laicis applicare aliquam partem decimarum, et valide, et licite, si justa sit causa. Ita docent omnes, et constat ex usu. Ratio vero est, quia licet laicus sit incapax spiritualis juris, non est tamen incapax fructuum decimarum, qui temporales sunt; Pontifex autem est supremus dispensator horum fructuum; ergo potest illos applicare cuicumque personæ capaci, si secundum rectam, et convenientem causam expedire judicaverit. Potest autem hæc causa esse vel pia subventio personæ vere indigentis, et dignæ tali subsidio, vel adjutorium alicujus principis ad defendendam Ecclesiam, vel gratitudo pro magnis laboribus pro Ecclesia susceptis, et aliæ similes. Quod totum ex frequenti usu Ecclesiæ manifestum est.

4. *Applicatio ad personas ecclesiasticas valida est, etiam sine causa sufficiente facta.* — Denique solum quærimus de laicis; quia quando hæc distributio vel applicatio fit inter ipsas ecclesias, vel personas ecclesiasticas, aliter tamen quam in jure communi ordinatum sit, tunc etiam videtur certum, applicationem esse validam, etiamsi absque sufficiente causa fiat, non sine aliqua culpa vel inordinatione. Ratio est, quia etiam tunc fit dispensatio tantum in jure ecclesiastico, et si aliquis defectus ibi committitur, non est in rigore contra justitiam commutativam, et ideo non sufficit actum facere invalidum. Quod totum constabit ex sequenti puncto, in quo est major difficultas.

5. *Applicatio facta laico sine causa, nulla est.* — Ultimo ergo videtur dicendum, largitionem decimarum factam laico per modum dispensationis, vel applicationis pontificiæ,

sine causa pietatis quæ honestet actionem, esse in conscientia nullam, et non reddere tutum nec Pontificem applicantem, nec eum cui applicatur. Hæc assertio ex hypothese tantum procedit ad veritatem explicandam: credendum est enim Pontifices, quoties has decimas distribuunt, habere rationabiles et pias causas; et ideo, qui has gratias recipiunt, si bona fide procedant, et veram informationem causarum tribuant, securos posse esse in conscientia, præsumendo semper legitimam esse concessionem. Dicimus nihilominus, si contingat talem dispensationem fieri sine causa, solum ex humano affectu, vel prodigalitate quadam, et hoc constet recipienti gratiam, non reddere illum tutum in conscientia. Hoc a fortiori sumitur ex sententia Panormitani et Anton. supra citata, et ex eorum fundamento, nimirum, quia hoc repugnat aliquo modo juri divino naturali. Quod tamen fundamentum longe aliter, quam ipsi sentiant, nos explicamus. Non enim agimus de præcepto ipso solvendi decimas, sed de alio divino jure, quod illo posito resultat. Quod imprimis declarari potest, juxta opinionem eorum, qui dicunt decimas, et redditus omnes ecclesiasticos ipsi Deo immediate donari, et sub illius dominio tantum esse; homines vero, etiam Pontificem, tantum esse illorum dispensatores. Nam ex hoc principio, optime sequitur dispensationem talium honorum contra Dei voluntatem factam esse nullam, utpote contra veri domini voluntatem, et ultra illius commissionem; talis enim est dispensatio quæ fit sine causa legitima, seu ad pietatem pertinente. Confirmatur, quia dispensatio in his quæ attingunt divinum jus, facta sine causa legitima, est nulla, ut constat in dispensatione voti; ergo similiter in præsentis applicatio est nulla, quia est contra jus Deo acquisitum.

6. *Aliud fundamentum commodius assignatur.* — Quia vero principium illud non est certum, nec fortasse verum, ideo possumus aliter rationem explicare, supponendo ecclesiasticos redditus sub dominio aliquo humano constitui, sive illorum dominus censeatur esse determinata persona, cui ratione beneficii applicati sunt, sive ipsa communitas ecclesiæ ad quam tales redditus pertinent, illique collati sunt, ut in divino cultu, et sustentatione ministrorum ejus et pauperum, aliisque piis operibus consumantur. Sic enim etiam Papa non est dominus decimarum, seu ecclesiasticorum reddituum, his exceptis, qui illi in particulari, ratione suæ dignitatis, et officii, seu bene-

ficii applicati sunt (de quibus hic nunc non tractamus). Ergo contra justitiam, atque adeo contra jus divinum naturale facit, quando decimas, ex primæva institutione sua Ecclesiæ tributas ad prædictos fines, in usus mere humanos et profanos convertit ac prodigit; est ergo talis elargitio nulla, quia etiam est contra voluntatem veri domini, et contra justam intentionem eorum, qui decimas solvunt, ac denique sine potestate legitima facta; quia Deus non dedit Pontifici potestatem dispensandi in dissipationem, sed in ædificationem. Neque in hoc invenio objectionem aliquam, vel rationem quæ contrarium probabiliter suadeat.

7. *Injustam esse applicationem, si minister propriæ ecclesiæ sustentatione careat.* — Hinc vero obiter inferitur, quoties decimæ, seu fructus alicujus beneficii ita applicantur alteri loco vel personæ, ut beneficiatus ipse, seu minister Ecclesiæ debita sustentatione privetur, injustam esse applicationem, et nullam, saltem quoad partem necessariam ad congruam sustentationem ministri. Ratio est, quia talis actio est contra naturalem justitiam, quæ dicit dignum esse operarium mercede sua; quæ ratio procedit, etiamsi is, cui applicati sunt fructus, sit persona ecclesiastica, vel locus pius, quia semper committitur dicta injustitia. Unde fit ut, non obstante tali applicatione, teneatur is, cui tales fructus applicati sunt, congruenter alere beneficiatum, nisi Pontifex ipse aliter illi provideat, vel conferendo ei aliud beneficium sufficiens, vel pensionem, vel ex propriis bonis illum sustentando. Patet, quia non potest aliter illa inæqualitas ad debitam æquitatem redigi. In quo tamen considerandum est (ut latius dicemus infra, tractando de horis canonicis) dupliciter posse aliquem recipere beneficium quoad titulum, sine fructibus etiam ad sustentationem necessariis: uno modo sciens et videns, ac libere consentiens, et tunc nulla illi fit injuria, ideoque obligatur satisfacere officio propter quod beneficium datur, etiamsi nullum emolumentum ei conferatur, quia voluntarie se obligavit suis expensis inservire, quando scienter tali modo beneficium acceptavit. Et hoc generale est in omnibus beneficiis, tam curatis, quam habentibus ministerium aliquod annexum, sive omnino simplicibus, servata proportione, quia ratio facta in omnibus militat. Alio vero modo potest quis recipere tale beneficium per deceptionem et ignorantiam, et tunc non tenetur sine stipendio saltem sustentationis congruæ ministrare

quia nec se sponte obligavit, nec juste cogi potest, ut involuntarie ita faciat sine aliqua extrema Ecclesiae necessitate. Neque etiam cogi potest ut beneficium relinquat, si absque stipendio ministrare non vult, quia postquam illud recepit, est verus dominus, et habet jus illud retinendi debito modo. Nec denique cogi potest ut non inserviat, vel ministret, ut sic Pontifex, vel tertia persona, quae fruitur decimis, liberetur obligatione sustentandi illum; tum quia si beneficium habeat curam animarum, illa deserenda non est; si vero habeat annexum aliud ministerium, vel servitium Ecclesiae, etiam est præstandum, quia non debet Ecclesia privari servitio suo, maxime quando ad spirituale regimen vel bonum commune spectat; et eadem ratione nunquam potest obligari beneficiatus ut non præstet officium proprium sui beneficii, ne jus ad propriam sustentationem acquirat, quia hoc semper est et contra commune bonum Ecclesiae, et contra proprium jus, quod acquiritur ex vi tituli beneficii; talis ergo applicatio decimarum quoad hanc partem valere non potest.

8. *Si nec Pontifex, nec pensionarius provideat ministro Ecclesiae, an populus ad id teneatur.* — *Pars affirmativa.* — Sed quid si in eo casu nec Papa nec pensionarius provideat ministro Ecclesiae de congruenti sustentatione, et ipse nihilominus inserviat? tenebiturne populus, qui alias sufficientes solvit decimas, illum congruenter alere, augendo oblationes, vel alio modo illi providendo? Aliqui affirmant, tribuique solet divo Thomae 2. 2, q. 86, a. 4, quia affirmat, populum teneri ad alendum ministrum ex oblationibus, quando indiget; quae est certa et communis sententia, ut etiam supra a nobis dictum est: sed in eo casu sacerdos indiget, ut supponitur; ergo. Confirmatur primo; quia ille sacerdos non potest licite deserere ministerium suum, cum sit pastor ovium, nec tenetur gratis ministrare, et aliunde quaerere victum; nam qui altari deservit, de altari vivere debet; ergo tenetur populus illum alere. Confirmatur secundo; quia ille populus simpliciter debet huic ministro sustentationem, et licet solvat decimas, illae tamen cum effectu non perveniunt ad ministrum, nec ex illis sustentatur; ergo non satisfit debito ejus; ergo semper manet apud populum obligatio implendi tale debitum. Sicut si debitor mittat per famulum pecunias debitas creditori, et famulus ei non tribuat, sed defraudet, tenebitur debitor iterum easolvere. Alii videtur dura haec sententia; quia po-

pulus ille semel jam solvit justum stipendium suorum ministrorum per decimarum exhibitionem; ergo non potest juste obligari ut iterum alat ministros, quia nemo tenetur duplicatum stipendium pro ministerio præstare. Item, qui semel misit debitam pecuniam creditori per ministrum ab eo designatum, vel admissum, vel certe publica auctoritate constitutum, etiamsi per iniquitatem ministri, talis pecunia cum effectu non solvatur creditori, non tenetur debitor iterum eamolvere; sic autem est in præsentia, et in hoc multum deficit exemplum in contrarium allatum. Denique onus sustentandi vicarium seu ministrum est quasi reale, et inhærens ipsis decimis, unde cum illis transit ad eum cui conferuntur, vel ad Pontificem, per quem applicantur; ergo non potest simul manere in ipso populo.

9. *Dirimitur quæstio.* — In hac re primo certum est, de jure non teneri talem ministrum sive beneficiatum, sive vicarium, ministrare suis stipendiis, sed illi deberi de justitia sustentationem ab aliquo. Secundo, est certum, primum debitorem (ut sic dicam) hujus congruæ sustentationis esse illum, qui decimas recipit, sive ille habeat etiam titulum beneficii, et minister sit vicarius ejus, sive e contrario ipse minister habeat titulum beneficii, et alius recipiat omnes decimas per modum pensionis; utroque enim modo potest casus accidere. Et in priori est res clarior, quia ille est proprius pastor, et vicarius subit vicem ejus; verumtamen etiam in posteriori modo assertio locum habet propter rationem supra insinuatam, quod decimæ transeunt cum hoc onere, quæ statim amplius confirmabitur. Tertio videtur etiam certum in casu quem tractamus, scilicet, quando sine justa causa decimæ alteri donatæ sunt, seu applicatæ per Pontificem, ipsummet Pontificem teneri secundo loco (ut sic dicam) ad ministrum alendum, id est, in defectum alterius, cui applicatæ sunt decimæ, quando nec ipse præbet congruam sustentationem, nec Pontifex vult eum cogere. Tunc enim Pontifex ipse tenetur, quia est prima radix et causa illius injustitiæ; unde non potest iterum gravare populum sine gravissima causa ad commune bonum pertinente. Difficultas vero superest, quando neuter satisficit huic obligationi, an cadat in populum quasi tertio loco; nam pars quidem affirmans videtur sane probabilis propter rationem priori loco factam; juxta quam dicendum esset, semper manere jus apud populum ad recuperandos hujusmodi sumptus, et e converso eum, qui

recipit decimas, et in defectum ejus Pontificem, teneri ad resarciendum populo damnum illud, quia est causa ejus contra justitiam.

10. *Non teneri populum in eo casu ad sustentationem ministri.* — Nihilominus censeo contrariam sententiam veriorē, scilicet, non obligari populum ad præbendam sustentationem in eo casu, etiam eam dicto ordine; quam indicat Covar., l. 5 Variar., cap. 17, num. 3, in fine, absolute affirmans non posse cogi in eo casu populum ad alendum ministrum, citatque in eandem sententiam Sotum, lib. 9 de Just., quæstione tertia, articulo primo, qui non tam clare loquitur. Et quidem quando ille, qui servit beneficio, est vicarius alterius proprii beneficiarii, res est clara, quia jam populus satisficit proprio pastori; et vicarius non cum populo, sed cum ipso beneficiario paciscitur, proprieque est minister ejus, et ideo ab illo, et non a populo injuriam patitur, quare populum gravare non potest. Et ideo Concilium Tridentinum sæpius providit de congrua portione vicarii designanda et solvenda, sess. 6, c. 2 de Refor., et sess. 7, c. 5 et 7, et sess. 23, c. 16. Deinde licet proprius pastor seu beneficiatus sit qui ministrat, et Pontifex alteri injuste applicuerit decimas, non relicta congrua sustentatione ministranti, non est ad illam præstandam populus gravandus, nec in conscientia obligandus, quia revera solvendo decimas satisfecit suæ obligationi. Nec obstat quod non dederit ei, qui immediate servit tanquam proximus pastor, quia satis est quod dederit supremo pastori, qui est etiam immediatus pastor, si vult, aut debet de illo sufficienter providere. Sicut etiamsi rex non solvat stipendia debita prætoribus, vel iudicibus regni, non tenetur regnum illaolvere, quia jam solvit regi (ut supponitur) sufficientia tributa, ut per se et ministros suos regnum gubernet et judicet. Ad hunc enim modum se habet populus christianus respectu Pontificis, nec possunt fideles aliter reddere suis proximis ministris sustentationem ex decimis debitam; ergo si per ipsum Pontificem impediatur, ne pars illa decimarum cum effectu perveniat ad beneficiatum ministrantem, non potest obligatio illa iterum in populum recidere. Neque tunc cogitur beneficiatus sine stipendio ministrare, nam semper habet jus stipendii, et Papa, vel alius tertius semper tenetur illud ei præstare: quod si non faciant, et cogi non possint propter potentiam eorum, non potest propterea populus obligari ad resarciendam injuriam quam alius committit.

11. *Prælatos inferiores non posse jus decimarum mutare.* — Ultimo, est in fine hujus capituli addendum, reliquos Prælatos Ecclesiae inferiores Pontifice, nullam habere potestatem circa jura decimarum immutanda, vel decimas ipsas aliter distribuendas vel applicandas, quam jure communi statutum sit, vel legitima consuetudine receptum. Conclusio est communiter recepta ab auctoribus in hoc et superiori capite citatis, maxime ab his, qui vix in Summo Pontifice hanc potestatem agnoscunt. Et de Episcopis in speciali id docet Rebuf., q. 5 de Decimis, n. 32, ubi multa jura adducit. Ratio vero est, quia cæteri Episcopi vel prælati sunt inferiores juri communi, et non possunt immutare ea, quæ per Summos Pontifices stabilita sunt, nisi in casibus sibi concessis; hic autem nulla talis concessio eis facta est, neque in jure vel conciliis legitur; sed solum in quibusdam specialibus casibus eis committitur, ut decimas, vel aliquam earum partem, aut beneficia ex illis instituta, ad aliqua opera, vel loca pia applicare possint, nunc uniendo beneficia, nunc dividendo, vel decimarum partem applicando. Quæ concessionem maxime in Concilio Tridentino factæ sunt, ut videre licet sess. 7, c. 5, 6, 7 et 8, de Refor., et sess. 21, c. 3, 4, 5 et 7, et sess. 22, c. 9, et sess. 23, c. 18, sess. 24, c. 13 et 15, et sess. 25, c. 9. Et in plerisque ex his locis, dicitur hanc potestatem tribui Episcopis, ut Apostolicæ Sedis legatis, et si attente inspiciantur omnia dicta jura et similia, concessionem illam non tam sunt relaxationes communis juris, ad decimarum solutionem et applicationem pertinentis, quam directiones et providentissima remedia, ut finis decimarum fructuosius comparatur, et jus ipsum executioni mandetur. Aliæ ergo dispensationes vel exemptiones, aut liberales concessionem circa decimas, nec ad ordinariam potestatem Episcoporum pertinent, neque ipsis concessæ inveniuntur.

CAPUT XVI.

UTRUM PRÆCEPTUM SOLVENDI DECIMAS OBLIGET OMNES ET SOLOS FIDELES, PRÆSERTIM LAICOS.

1. *Omnes baptizatos ad decimas obligari.* — Explicata vi et origine hujus præcepti, de circumstantiis et modo implendi illud agendum est, inter quæ primum occurrit persona cui præceptum impositum est, in qua explicanda regula generalis facilis est: exceptiones autem sunt variæ et obscuriores ad explicandum. Re-